

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

**Význam a působení antimonopolního úřadu v ČR se
zaměřením na oligopol**

Miroslav Goll

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato bakalářská práce je zaměřena na význam a působení antimonopolního úřadu (dále také „Úřad pro ochranu hospodářské soutěže“, „ÚOHS“ nebo „Úřad“) na české soutěžní prostředí se zaměřením na oligopolní strukturu trhu. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je výkonným orgánem státní správy, jehož hlavním cílem je podporovat a chránit hospodářskou soutěž proti jejímu případnému narušení či omezení. Jinými slovy, se antimonopolní úřad snaží zajistit rovné podmínky pro všechny účastníky trhu, jasné vymezení pravidel hospodářské soutěže zajišťuje spravedlivé konkurenční prostředí. Práce se skládá ze dvou hlavních částí. První část vymezuje nejdůležitější poznatky z problematiky ochrany hospodářské soutěže v České republice. Druhá část obsahuje kvantitativní analýzu praktické činnosti Úřadu a konkrétní rozbor případu z oligopolního tržního prostředí.

Klíčová slova: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, oligopol, antimonopolní politika, soutěžitel, správní delikt, leniency program, správní řízení, nedokonalá konkurence

Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této bakalářské práce je na základě kvantitativní analýzy provést zhodnocení činnosti a významu Úřadu v rámci ochrany hospodářské soutěže. Dílčí cíl práce představuje popsat a přiblížit problematiku fungování antimonopolního úřadu, hospodářské soutěže a její ochrany. Dalším dílčím cílem je navrhnout možné zlepšení činnosti Úřadu zvýšením efektivity pro vydání pravomocného rozhodnutí.

V první části práce je položen teoretický základ, který poslouží k získání základních znalostí v oblasti problematiky hospodářské soutěže a její ochrany. Teoretickou i praktickou částí prostupují v určitých bodech aktuální příklady z praxe. Postupně je charakterizována politika ochrany hospodářské soutěže a přiblížena důležitost konkurence nejen z hlediska ekonomické sféry. Rozebrány budou mimo oligopolní i další tržní struktury a jejich dopad na trh. Na základě historie soutěžního práva v České republice bude představen jeho vývoj po roce 1989 až do současnosti. Vymezené budou jednotlivé formy narušení soutěže. V poslední podkapitole teoretické části bude detailně představen Úřad samotný, včetně popisu rozhodování a vymezení působnosti.

První polovina praktické části práce zahrnuje kvantitativní analýzu praktické činnosti Úřadu v oblasti zakázaných dohod, zneužití dominantního postavení a spojování soutěžitelů.

Druhá polovina praktické části práce je zaměřena na podrobný rozbor případu v oblasti zneužití dominantního postavení na trhu společností Český Telecom. Dále byly analýze vystaveny udělené sankce a rozkladová řízení včetně soudního přezkumu správnosti postupu Úřadu. Statistická data v této části práce byla použita z období mezi lety 2009-2013.

Předposlední kapitola obsahuje zhodnocení výsledků analýzy a na základě konkrétního případu jsou přidány také návrhy na možné zlepšení.

V závěrečné kapitole jsou shrnuty nejdůležitější poznatky z analýzy působení antimonopolního úřadu a je také zhodnocena jeho činnost.

Při zpracování teoretické části bylo čerpáno z metodických dokumentů Úřadu, odborné literatury, která se týká politiky ochrany hospodářské soutěže a nedokonalé konkurence. Další teoretické podklady byly získány ze skript a internetových zdrojů. Poslední užitou metodou v teoretické části byla metoda historická, díky které se podařilo zaznamenat vývoj práva v širších souvislostech.

Data pro praktickou část pocházela především ze sbírek rozhodnutí a výročních zpráv Úřadu. V praktické části byla data zpracována pomocí kvantitativní analýzy. Dále bylo využito metody komparace relevantních dat s následnou predikcí. Zpracovaná data byla, pro větší přehlednost, zakreslena do grafů nebo vepsána do tabulek.

Při tvorbě této práce byla užita metoda deskripce, jejímž prostřednictvím byly popsány potřebné znalosti této problematiky v části teoretické a v části praktické potřebné informace z relevantních rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, judikatury krajského soudu v Brně a Nejvyššího správního soudu v Brně.

Zhodnocení výsledků

V segmentu zakázaných dohod se, oproti rokům minulým, zvětšuje počet zahájených správních řízení, a to díky novelizaci zákona o ochraně hospodářské soutěže v roce 2012. Hlavní zásluhu na tom nese začlenění programu leniency do právní úpravy.

V oblasti zneužití dominantního postavení bylo za sledované období, kromě roku 2010, zahájeno po jednom správním řízení ročně. Nízký počet zahájených správních řízení

a vydaných rozhodnutí je důsledkem náročnosti těchto případů, kdy pro zjištění podílu společnosti na trhu je potřeba sestavit složité modely a vypracovat důkladné ekonomické a ekonometrické analýzy tržního prostředí.

Co se týče kontroly spojování soutěžitelů, pak v této oblasti je od roku 2010 pokračujícím trendem řešení správních řízení ve zjednodušené formě, která se dá uplatnit u méně složitých případů, tvořících zhruba polovinu na celkovém počtu.

Za sledované pětileté období udělil Úřad v rámci prvostupňových řízení sankce v souhrnné výši 351 milionů korun. Nejvíce bylo postihováno narušení hospodářské soutěže prostřednictvím zakázaných dohod. První tři nejvyšší udělené sankce, spadaly právě do této oblasti a tvořily více než polovinu celkových sankcí za uvedených pět let. Ta nejvyšší se týkala bid riggingové dohody zpracovatelů odpadu, kterým byla vyměřena celková pokuta 96 579 000 korun.

V oblasti soudního přezkumu bylo vyneseno 9 pravomocných rozsudků, které jsou konečné a nezměnitelné, z nich bylo ve prospěch Úřadu rozhodnuto dvakrát u KS v Brně a pětkrát u NSS. Zbývající dvě rozhodnutí ÚOHS byla zrušena.

Na uvedeném případě porušení pravidel hospodářské soutěže v oblasti zneužití dominantního postavení na trhu společností Český Telecom, je patrná komplikovanost tohoto závažného případu, kdy po vydání druhostupňového rozhodnutí předsedou Úřadu, trvalo vydání pravomocného rozhodnutí správním soudům dalších téměř 8 let.

Krajský soud v Brně se, na základě podané žaloby, zabýval poprvé tímto případem necelých 30 měsíců, aby ho po té NSS zrušil pro nedostatečné zhodnocení skutkového stavu, kdy se KS pouze spokojil s převzetím závěrů Úřadu, které citoval nebo parafrázoval. Další pochybení představovalo chybějící vymezení relevantního trhu a stěžovatelovo postavení na něm, v odůvodnění rozsudku KS v Brně dospěl ke dvěma zcela odlišným závěrům o charakteru tzv. smluvního hovorného, které jednou označil jako věrnostní rabat a podruhé jako rabat množstevní. Posouzení této otázky, je ovšem klíčové pro další závěr, zda sankciované konání stěžovatele představovalo zneužití dominantního postavení na trhu. Ačkoli Úřad ve správním řízení jednal, v obou instancích, podle platných právních předpisů, kvůli pochybení Krajského soudu v Brně, bylo vydání konečného rozhodnutí odloženo o necelých 8 let.

Z tohoto případu vyplývá, že na takto složité případy nejsou správní soudy dostatečně specializovanými institucemi a proto by zřízení samostatného a nezávislého specializovaného kontrolního orgánu pro kontrolu druhoinstančních rozhodnutí Úřadu, přispělo nejen k rychlosti řešení jednotlivých případů, ale také k redukci případů, kterými se musí zahlcené správní soudy zabývat. Další pozitivní důsledek tohoto řešení, by spočíval ve větší autoritě a odbornosti jednotlivých vydaných rozhodnutí.

Závěr

Soutěžní politika v ČR následuje trend zahrnující prevenci nad pouhou represí, důkazem toho je také aktivnější informační činnost Úřadu. V průběhu roku 2013 bylo Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže vydáno několik oznámení, týkajících se programu leniency, procedury settlement, možnosti alternativního řešení a prioritizace. Ačkoli je kladen důraz na preventivní činnost, v závažných případech, jež narušují soutěžní prostředí v ČR a ve kterých není možné se odchýlit od správního řízení, Úřad využívá veškerých dostupných nástrojů k plnění hlavního úkolu, kterým je ochrana hospodářské soutěže. Nejhorší dopad na hospodářskou soutěž představují zakázané dohody, zejména typu bid rigging, které jsou stále komplexnější. V těchto formách omezení hospodářské soutěže se nabízí zpřísnit postihy při prokázaném deliktním jednání. Na druhé straně by pomohlo při odhalování a řešení případů ještě větší zatraktivnění procedury settlement a programu leniency. V současné době je existence oligopolních trhů v České republice naprosto běžným jevem, klasickými zástupci jsou sektory telekomunikací a energetiky, právě na ně se také Úřad nejvíce zaměřuje.

Na uvedeném rozboru konkrétního případu, byla demonstrována složitost tohoto komplikovaného případu, kvůli které trvalo správním soudům vydání pravomocného rozhodnutí téměř 8 let. Byly podány rovněž návrhy na možné zlepšení činnosti při vedení správních řízení.

Oproti předchozím letům se zvyšuje počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod, které nejvíce narušují či úplně vylučují hospodářskou soutěž, proto byly nejvyšší sankce uloženy úřadem právě v této oblasti. V roce 2013 Úřad uspěl při soudním přezkumu rozhodnutí v sedmi z devíti případů, ve kterých byly vyneseny pravomocné rozsudky

Seznam použité literatury

BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Mikroekonomie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-280-6

SAMUELSON, Paul and NORDHAUS, William. *Ekonomie* 19. vyd. Praha : NS Svoboda, 2010. ISBN 978-80-205-0629-0

<http://www.uohs.cz/>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Výroční zpráva 2012, Brno: ÚOHS, 2013* [on-line] [cit. 02-01-2015] (PDF). Dostupné z: WWW: <
http://www.uohs.cz/download/tiskove_zpravy/2013/Vyrocní-zprava_2012_CZ_web.pdf>.

ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika II. 1. vyd.* Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997. ISBN 80-7079-057-1